

Література:

1. Кравчук С. Й. Економічна злочинність в Україні / С. Й. Кравчук. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/116-ekonomichna-zlochinnst-v-ukran-kravchuk-sy.html>
2. Меденцев А. М. Характеристика предмета та умов вчинення злочинів у сфері державних закупівель [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc8/65.pdf>
3. Звіт про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності за 2019 р. // Генеральна прокуратура України: офіц. сайт. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113899&libid=100820
4. Мельничук Т.В. Ціна економічної злочинності: проблемні аспекти визначення та застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2013. № 5. С. 189–193.
5. Рівень безробіття в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>.
6. Юртаєва К.В. Сучасні тенденції економічної злочинності в Україні. [Електронний ресурс].

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-358-6-13>

ЧОМУ МИ НЕ СПРОМОЖНІ ХОЧА Б НАБЛИЗИТИСЯ ДО РІВНЯ БОРОТЬБИ ІЗ КОРУПЦІЄЮ У ПОРІВНЯННІ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ?

Гарасимів Олена Іванівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики,
Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Ряшко Олена Василівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики,
Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Корупція в Україні не просто одна з головних проблем, з якою стикаються як іноземні інвестори, так і місцевий бізнес, та навіть не

постійний головний біль, який можливо, хоча б тимчасово, втамувати таблеткою, це ракова пухлина, яка розростається щомиті, не дає вільно дихати нашій змученій, багатостраждальній країні, ганьбить репутацію, зжирає зсередини та змушує опускати руки у відчай навіть запекліших патріотів. Низький рівень корупції викликає повагу, та й що лукавити, певні заздрощі, але зрозуміло, що це привелей існування розвинутих країн. На превеликий жаль, наша країна не є такою і як наслідок – швидкий економічний розвиток у корумпованій країні неможливий.

Якщо ми візьмемо до уваги Сполучені Штати Америки, які вже кілька десятиліть проводять боротьбу з корупцією, намагаючись знизити її до мінімального рівня, то ми побачимо, що на державному рівні було створено комітети та підготовлено фахівців ФБР для розслідування кримінальних правопорушень, в яких фігурувала корупція, на місцевому рівні цим питанням займається орган поліції штату, тобто кожен розосереджується на свою зону відповідальності. Головним напрямом антикорупційної політики США є профілактика корупції у системі державної служби, яка за основу взяла адміністративну мораль, що являє собою етичні та дисциплінарні норми. Крім того, відповідальність за порушення законодавства є досить жорсткою [1, с. 261].

Кримінальному переслідуванню за хабарництво в США піддаються не тільки ті, хто одержує хабарі, але і ті, хто їх дає. Важливо, що покаранню за хабарництво разом з нині функціонуючим підлягає, як колишній, так і майбутній службовець [2].

Президент США Джо Байден проголосив, що боротьба з глобальною корупцією буде в центрі його зовнішньої політики. У червні 2021 р. він підписав Меморандум про визнання боротьби з корупцією одним із основних інтересів національної безпеки США, що в свою чергу свідчить про надважливість цього напрямку.

Ізраїль є однією з досить вільних від корупції країн. Антикорупційна атмосфера забезпечується, зокрема, системою «певного дублювання моніторингу» за можливими корупційними діями. Моніторинг здійснюють урядові організації і спеціальні підрозділи поліції, відомство Державного контролера, що є незалежним від міністерств і державних відомств, і громадські організації типу «Відомства за чистоту уряду». Ці організації досліджують можливі джерела корупції, а у разі їх виявлення інформують органи розслідування.

Отриману інформацію обов'язково оприлюднюють. Дуже важливо, що ці організації не залежать від міністерств і відомств, чиновники яких можуть бути причетні до корупції. На управління боротьби з корупцією, яке входить до Адміністрації прем'єр-міністра, покладено обов'язок щодо навчання чиновників методам запобігання можливим корупційним діям і координації роботи різних внутрішніх служб з питань

боротьби за чистоту державних органів. Важливу роль також відіграють засоби масової інформації. Опублікування в них обвинувачень у корупції, як правило, містить пряму небезпеку кар'єрі політика.

Слід зазначити, що в Ізраїлі завдяки значним соціальним пільгам для чиновників і безжалісному покаранню у разі виявлення корупційних діянь корупція на нижчих щаблях управління практично відсутня. Доведених до суду справ щодо корупційних злочинів у Ізраїлі не більше 5%, проте репутація людини, причетної до корупційного скандалу, вкрай небажана [с. 168].

Корупція може набувати різних форм, як, наприклад, хабарництво, розкрадання, кумівство, *quid pro quo* – надання певної послуги за послугу у відповідь тощо. Ми можемо бачити окремі, нехай і систематичні, прояви корупції в Україні, як, скажімо, наплічники для Нацгвардії чи куртки та харчі для ЗСУ за завищеними цінами, але ніколи не досягнемо повної картини. Те ж стосується й інших країн. Якщо корупції не видно, це не означає, що її немає. Просто схеми можуть бути майстерніше налагодженими. Наші західні партнери неодноразово натякали та й казали напряду, що гідру української корупції треба обезголовити. І щоб нарешті вітчизняна влада перетворилася на Геракла антикорупції, союзники висунули низку вимог, без виконання яких нас позбавлять фінансової підтримки.

Один із найуспішніших прикладів боротьби з корупцією – Естонія – досягла цього, не створюючи окремих органів. Проте тут була політична воля політиків викоринити хабарництво. Після краху радянської моделі з'явилась і можливість. Після того, як естонська мова стала офіційною, багато російськомовних мігрантів втратили свої посади і замість них прийшли молоді естонці. Це повністю зруйнувало радянські корумповані мережі. А швидке відновлення економіки дозволило дати держслужбовцям високі зарплати. Наприклад, в Естонії обмежились програмою "Відверта держава", яка включала декілька міністерств. І цього було достатньо. У нас, навпаки, мало не щороку створюються фейкові установи, організації, міністерства.

Як свідчить міжнародний досвід, дієва антикорупційна стратегія повинна бути логічно вибудованою цілісною системою, яка складається із взаємозалежних елементів, серед яких, насамперед: ефективне антикорупційне законодавство; автономний (незалежний) спеціальний державний орган по боротьбі з корупцією сталий економічний розвиток країни; нетерпимість корупції з боку населення держави, залучення його до участі у реалізації державної антикорупційної політики.

Досвід розвинених країн показує, що антикорупційне законодавство повинно передбачати найсуворіші покарання за корупційні злочини – максимально великі штрафи і терміни ув'язнення, заборону професійної

діяльності на майбутнє, позбавлення пенсії та соціальних пільг тощо. При цьому, відповідальність за вчинення корупційних діянь є невідворотною і не має строку давності. Конфіскація коштів та майна, набутих злочинним шляхом, відбувається незалежно від їхнього кінцевого власника.

Насамкінець, хочеться додати, що все вищевказане не головне, головне, що нинішня влада явно зацікавлена в тому аби люди в державі були залежними, слабкими, не обурювалися, не виходили на мітинги та протести. Саме з цієї причини нам не створюють достойних умов життя, не платять гідну заробітну плату, не говорять правду про війну, бо в іншому випадку сильні і вільні громадяни мають змогу вимагати від влади виконання своїх прямих обов'язків і навіть переобрати її, чи не в цьому приховується найбільший страх сьогоденних правителів?

Зараз судитися можуть дозволити собі лише заможні та впливові люди (кум, сват, брат). Усім іншим залишається сподіватися лише на промисел Божий. Нами (на щастя, не усіма) вправно маніпулюють, тому відповідь на питання ефективності боротьби із корупцією насправді дуже легке. Політична еліта не просто не зацікавлена у цій боротьбі, вона чинить шалений супротив усіма засобами, як правило, не законними. Ми можемо просто спостерігати та рефлексувати або можемо боротися. Коли на кону стоїть збереження нашої державності та майбутнє України, думаємо відповідь очевидна.

Література:

1. Л. Приймак. Міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії корупції (досвід країн-членів НАТО, ЄС). Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції : тези I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 жовтня 2021 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2021. 370 с.

2. Досвід зарубіжних країни у боротьбі з корупцією. <http://uspishnaukraina.com.ua/strategy/69/244.html>

3. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження / керівник авт. кол. доц. І.О. Ревак. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 220 с.